

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 14 päivänä joulukuuta 2015

1442/2015

Työ- ja elinkeinoministeriön asetus tilintarkastajan hyväksymisedellytyksistä

Työ- ja elinkeinoministeriön päätöksen mukaisesti säädetään tilintarkastuslain (1141/2015) sekä julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain (1142/2015) 12 §:n 21 momentin nojalla:

1 luku

Opintoja koskevat edellytykset

1 §

Yleistä

HT-tilintarkastajan hyväksymisen edellytyksenä on, että hakija on suorittanut yliopistolaissa (558/2009) tarkoitetussa yliopistossa tai ammattikorkeakoululain (932/2014) mukaisessa ammattikorkeakoulussa opinnot tilintarkastuksessa, laskentatoimessa, kauppa- ja taloustieteessä ja oikeustieteessä 2—4 §:n mukaisesti.

JHT-tilintarkastajan hyväksymisen edellytyksenä on, että hakijalla on vähintään 16 opintopisteen tai 10 opintoviikon laajuiset julkissektorin opinnot 5 §:n mukaisesti taikka 9 §:n 4 momentissa tarkoitettu käytännön kokemus.

Poikkeuksista opintoja koskeviin vaatimuksiin säädetään 6—8 §:ssä.

2 §

Tilintarkastuksen ja laskentatoimen opinnot

HT-tilintarkastajan hyväksymisen edellytyksenä on, että hakijalla on vähintään 52 opintopisteen tai 35 opintoviikon laajuiset tilintarkastuksen ja laskentatoimen opinnot, jotka käsittävät seuraavat aihealueet:

- 1) tilintarkastusta koskeva sääntely ja hyvä tilintarkastustapa;
- 2) kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskeva sääntely, hyvä kirjanpitolupa ja tilinpäätöksen analysointi;
- 3) johdon laskentatoimi;
- 4) sisäinen valvonta.

3 §

Kauppa- ja taloustieteen opinnot

HT-tilintarkastajan hyväksymisen edellytyksenä on, että hakijalla on vähintään 22 opintopisteen tai 15 opintoviikon laajuiset kauppa- ja taloustieteelliset opinnot, jotka käsittävät seuraavat asiakokonaisuudet:

- 1) liiketaloustiede ja kansantaloustiede;
- 2) yritysrahoitus ja rahoitusmarkkinat;
- 3) talousmatematiikka ja tilastotiede;
- 4) tietotekniikka ja tietojärjestelmät.

4 §

Oikeustieteen opinnot

HT-tilintarkastajan hyväksymisen edellytyksenä on, että hakijalla on vähintään 22 opintopisteen tai 15 opintoviikon laajuiset oikeustieteen opinnot, jotka käsittävät seuraavat aihealueet:

- 1) eri yhteisömuotoja ja arvopaperimarkkinoita koskeva sääntely;
- 2) yritysverotus, ennakoperintä, arvonnäköverotus ja verotusmenettely;
- 3) kauppa- ja varallisuus oikeus sekä maksukyvyttömyys- ja työolainsäädäntö.

5 §

Julkissektorin opinnot

JHT-tilintarkastajan hyväksymisen edellytyksenä on, vaihtoehtona 9 §:n 4 momentissa tarkoitettulle käytännön kokemukselle, vähintään 16 opintopisteen tai 10 opintoviikon laajuiset julkissektorin opinnot, jotka käsittävät opintoja seuraavista asiakokonaisuuksista:

- 1) julkishallinnon laskentatoimi;
- 2) julkishallinnon sääntely.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen julkishallinnon laskentatoimen opinnot voi sisällyttää 2 §:ssä tarkoitettuihin tilintarkastuksen ja laskentatoimen opintoihin ja julkishallinnon sääntelyn opinnot 4 §:ssä tarkoitettuihin oikeustieteen opintoihin.

6 §

Hakijan hyväksi luettavat muut opinnot

Tässä luvussa tarkoitettujen opintojen lisäksi hakijan hyväksi voidaan lukea muita vastaavia opintoja korkeakoulussa Suomessa tai muussa maassa, jos ne laajuudeltaan ja sisällöltään vastaavat 2-5 §:ssä tarkoitettuja opintoja.

Tilintarkastusvalvonta päättää opintojen hyväksi lukemisesta.

7 §

Opintojen korvaaminen lisätehtävillä

HT-tilintarkastajan hyväksymistä hakeva, jolla on vähintään seitsemän vuoden käytännön kokemus 12 §:ssä mainituista ammattimaisista laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtävistä, voi korvata osan 2—4 §:ssä tarkoitetuista opinnoista HT-tutkinnon yhteydessä suoritettavilla lisätehtävillä.

JHT-tilintarkastajan hyväksymistä hakeva, joka on toiminut vähintään viisi vuotta ammattimaisesti HT-tilintarkastajana tai jolla on vähintään seitsemän vuoden käytännön kokemus 12 §:ssä tarkoitetuista ammattimaisista laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtävistä, voi korvata osan 5 §:n mukaisista opinnoista JHT-erikoistumistutkinnon yhteydessä suoritettavilla lisätehtävillä.

HT-tilintarkastajan hyväksymistä hakeva voi korvata lisätehtävillä enintään kuusi opintopistettä tai neljä opintoviikkoa tilintarkastuksen ja laskentatoimen opintoja, kuusi opintopistettä tai neljä opintoviikkoa kauppa- ja taloustieteen opintoja ja kuusi opintopistettä tai neljä opintoviikkoa oikeustieteen opintoja. JHT-tilintarkastajan hyväksymistä hakeva

voi korvata lisätehtävillä enintään kuusi opintopistettä tai neljä opintoviikkoa julkissektorin opintoja.

8 §

Edellytysten täyttymisen osoittaminen

HT-pätevyyden tai JHT-erikoispätevyyden hyväksymistä hakevan tulee osoittaa, että hän täyttää tässä asetuksessa edellytetyt opinnot esittämällä korkeakoulun antama todistus hakijan suorittamien opintojen sisällöstä, laajuudesta ja ajankohdasta sekä siitä, että hakijan opinnot vastaavat tämän luvun mukaisia opintovaatimuksia.

Tilintarkastusvalvonta voi erityisestä syystä antaa hakijalle luvan osallistua tutkintoon, vaikka hakijalla ei ole 1 momentissa tarkoitettua todistusta, jos hakijan antaman selvityksen perusteella suoritettujen opintojen laajuudeltaan ja sisällöltään vastaavat tässä luvussa edellytetyt opintoja.

2 luku

Käytännön kokemusta koskevat vaatimukset

9 §

Yleistä

HT-tilintarkastajan hyväksymistä hakevalla on oltava vähintään kolmen vuoden käytännön kokemus 10 ja 11 §:ssä tarkoitetuista tilintarkastuksen ja laskentatoimen tehtävistä tai vähintään 15 vuoden käytännön kokemus 12 §:ssä tarkoitetuista ammattimaisista laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtävistä.

Jos HT-tilintarkastajan hyväksymistä hakevalla ei ole korkeakoulututkintoa, hänellä tulee olla vähintään seitsemän vuoden käytännön kokemus 12 §:ssä tarkoitetuista tehtävistä ja 1 momentissa tarkoitettu kolmen vuoden käytännön kokemus. Jos hyväksymistä hakevalla ei ole korkeakoulututkintoa eikä 1 momentissa tarkoitettua kolmen vuoden käytännön kokemusta, hänellä tulee olla yhteensä 15 vuoden käytännön kokemus 12 §:ssä tarkoitetuista tehtävistä.

Jos KHT- tai JHT-erikoispätevyyttä hakevalla ei ole ylempää korkeakoulututkintoa, hänen tulee olla toiminut vähintään viiden vuoden ajan ammattimaisesti HT-tilintarkastajana tai hänellä on oltava vähintään seitsemän vuoden käytännön kokemus 12 §:ssä tarkoitetuista tehtävistä.

Jos JHT-erikoispätevyyttä hakeva ei ole suorittanut 5 §:ssä tarkoitettuja julkissektorin opintoja, hänellä on oltava vähintään yhden vuoden ja kuuden kuukauden käytännön kokemus 10 ja 11 §:ssä tarkoitetuissa tehtävissä toimimisesta julkisella sektorilla. Käytännön kokemus voi olla myös sellaista kokemusta, jota henkilö on hankkinut täyttääkseen 1-3 momentissa säädetty edellytykset.

10 §

Riittävä tilintarkastuksen ja laskentatoimen kokemus

HT-tilintarkastajan hyväksymistä hakevalla on oltava käytännön kokemusta tilinpäätösten tai konsernitilinpäätösten tilintarkastuksesta taikka vastaavien taloudellisten laskelmien tarkastamisesta.

Käytännön kokemuksesta vähintään kaksi vuotta tulee olla saatu:

- 1) tilintarkastajan ohjauksessa;
 - 2) muussa Euroopan talousalueen valtiossa hyväksytyn tilintarkastajan ohjauksessa;
- tai

3) tilinpäätösten ja konsolidoitujen tilinpäätösten lakisääteisestä tilintarkastuksesta, direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 84/253/ETY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2006/43/EY (*tilintarkastusdirektiivi*) säädettyä vastaavat vaatimukset täyttävän hyväksytyin tilintarkastajan ohjauksessa muussa kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa, kuitenkin enintään kaksi vuotta vaadittavasta kolmesta vuodesta.

Myös osa-aikainen käytännön kokemus luetaan hakijan hyväksi, jos se vastaa kestoltaan vähintään kahden vuoden päätoimista työskentelyä 1 momentissa tarkoitetuissa tehtävissä.

11 §

Muu hyväksi luettava käytännön kokemus

Enintään yksi vuosi HT-tilintarkastajalta vaadittavasta käytännön kokemuksesta voi koostua myös kokemuksesta:

- 1) sisäisenä tarkastajana;
- 2) verotarkastajana;
- 3) kaupunkitarkastajana;
- 4) valtiontalouden tarkastusvirastossa muissa kuin tilintarkastustehtävissä; tai
- 5) 1-4 kohdassa tarkoitettua tehtävää vastaavassa muussa tehtävissä.

12 §

Ammattimaiset laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtävät

Tilintarkastuslain (1141/2015) 6 luvun 2 §:n 1 momentin 3 ja 5 kohdassa sekä 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuina ammattimaisina laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtävinä pidetään toimimista päätoimisesti toimitusjohtajana, toimitusjohtajan sijaisena, talousjohtajana, sisäisenä tarkastajana tai muussa vastaavassa tehtävässä yksityisellä tai julkisella sektorilla taikka HT-tilintarkastajana.

3 luku

HT-tutkintoa, KHT- ja JHT-erikoistumistutkintoja, JHTT-tilintarkastajien siirtymäkoetta sekä kelpoisuuskoetta koskevat vaatimukset

13 §

HT-tutkinnon sekä KHT- ja JHT-erikoistumistutkintojen sisältö ja laajuus

HT-tutkinnon sekä KHT- ja JHT-erikoistumistutkintojen sisällöt määräytyvät seuraavasti:

- 1) HT-tutkinnon tehtävät liittyvät valmiuksiin hoitaa itsenäisesti kirjanpitovelvollista yhteisöä ja säätiötä sekä konsernia koskevia tilintarkastustehtäviä;
- 2) KHT-erikoistumistutkinnon tehtävät liittyvät valmiuksiin hoitaa itsenäisesti kirjanpitovelvollista yleisen edun kannalta merkittävää yritystä ja konsernia koskevia vaativia tilintarkastustehtäviä;
- 3) JHT-erikoistumistutkinnon tehtävät liittyvät valmiuksiin hoitaa itsenäisesti julkisyhteisöä sekä -konsernia koskevia tilintarkastustehtäviä.

HT-tutkinnon sekä KHT- ja JHT-erikoistumistutkinnon tehtävät edellyttävät tilintarkastajan tehtävän kannalta tarpeellisen sääntelyn ja tilintarkastustoimeksiannon käytännön toimien hallintaa.

HT-tutkinto sekä KHT- ja JHT-erikoistumistutkinto sisältävät tehtäviä seuraavista aihealueista:

- 1) kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskeva sääntely ja hyvä kirjanpitoa;
- 2) tilintarkastusta koskeva sääntely ja hyvä tilintarkastustapa;
- 3) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sääntely;
- 4) eri yhteisömuotoja koskeva sääntely;
- 5) JHT-erikoistumistutkinnon osalta julkishallintoa ja -taloutta koskeva sääntely;
- 6) tilintarkastukseen liittyvä muu kuin 2—4 kohdassa tarkoitettu sääntely.

Lisäksi HT-tutkinto sekä KHT- ja JHT-erikoistumistutkinnot sisältävät tehtäviä tilintarkastuskertomuksen ja muiden tilintarkastajan lausuntojen tai todistusten laatimisesta sekä näiden edellyttämistä tarkastustoimenpiteistä.

14 §

HT-tutkinnon sisältö

HT-tutkinto jakautuu kahteen osaan:

- 1) hyvä tilintarkastustapa ja hyvä kirjanpitoa (osa 1);
- 2) tilintarkastuskertomus ja tilintarkastajan muu raportointi (osa 2).

Tutkinnon molemmat osat on suoritettava hyväksytysti.

Jos tutkintosuoritusta ei hyväksytä kokonaisuudessaan, yhden osan suoritus on voimassa suorituksen hyväksymisvuotta seuraavan viidennen kalenterivuoden loppuun.

15 §

KHT-erikoistumistutkinnon sisältö

KHT-erikoistumistutkinto sisältää tehtäviä yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastuskertomusten laatimisesta ja niiden edellyttämistä toimenpiteistä sekä muusta raportoinnista.

16 §

JHT-erikoistumistutkinnon sisältö

JHT-erikoistumistutkinto sisältää tehtäviä julkishallintoa koskevasta sääntelystä, julkishallinnon hyvästä tilintarkastustavasta sekä tilintarkastajan raportoinnista ja sen edellyttämistä toimenpiteistä.

17 §

Tutkintojen yhteydessä suoritettavat lisätehtävät

Lisätehtävien sisällön ja laajuuden tulee vastata niillä korvattavien opintojen sisältöä ja laajuutta.

18 §

Kelpoisuuskoe

Tilintarkastusvalvonta päättää tilintarkastuslain 6 luvun 2 §:n 5 momentissa ja 3 §:n 4 momentissa tarkoitetun kelpoisuuskokeen sisällöstä ja laajuudesta.

Kelpoisuuskokeen tulee sisältää tilintarkastusta, kirjanpitoa, eri yhteisömuotoja ja tilintarkastukseen liittyvää muuta kansallista sääntelyä koskevia tehtäviä. Kelpoisuuskokeen tehtävien tulee vastata haettavaa hyväksymistä.

Kelpoisuuskokeen tulee sisältää julkishallinnon ja -talouden sääntelyä koskevia tehtäviä, jos hakija hakee JHT-erikoispätevyyttä.

19 §

Tutkintojen sekä kelpoisuuskokeen järjestäminen

Edellä 14—16 §:ssä tarkoitetut tutkinnot ja 18 §:ssä tarkoitettu kelpoisuuskoe järjestetään suomen ja ruotsin kielellä. Tehtävien osia voi olla myös englannin kielellä.

Tilintarkastusvalvonta päättää tutkintojen sekä kelpoisuuskokeen järjestämisen ajankohdasta ja paikasta.

20 §

Siirtymäkoee

Julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain (1142/2015) 12 §:n 21 momentissa tarkoitettu siirtymäkoee sisältää tehtäviä seuraavista aihealueista:

- 1) kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskeva sääntely ja hyvä kirjanpitolitapa;
- 2) tilintarkastusta koskeva sääntely ja hyvä tilintarkastustapa;
- 3) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sääntely;
- 4) eri yhteisömuotoja koskeva sääntely;
- 5) tilintarkastukseen liittyvä muu sääntely.

Hakijan tulee suorittaa siirtymäkoeken tehtävistä puolet vapaavalintaisesti.

Siirtymäkoee järjestetään suomen ja ruotsin kielellä. Tilintarkastusvalvonta päättää siirtymäkoeken järjestämisen ajankohdasta ja paikasta.

21 §

Vastausten arvostelu

Tilintarkastusvalvonta vahvistaa HT-tutkinnon sekä KHT- ja JHT-erikoistumistutkinnon sekä lisätehtävien, kelpoisuuskokeen ja siirtymäkoeken arvosteluperusteet.

Tilintarkastusvalvonta julkistaa arvosteluperusteet sen jälkeen, kun tutkintovastausten arvostelu on vahvistettu.

4 luku

Tilintarkastajan vakuutus

22 §

Tilintarkastajan vakuutus

Ennen HT-tilintarkastajaksi hyväksymistä tilintarkastajan on annettava tuomioistumelle seuraava tilintarkastajan vakuutus: "Minä N.N. lupaan kunniani ja omantuntoni kautta rehellisesti, riippumattomasti ja tunnollisesti suorittaa hyvää tilintarkastustapaa noudattaen kaikki ne tehtävät, jotka minulla tilintarkastajana tulee olemaan, olla oikeudettomasti ilmaisematta, mitä tilintarkastajan toimessa minulle uskotaan tai mitä siinä muutoin saan tietooni sekä muutoinkin noudattaa tilintarkastajia koskevia säännöksiä ja määräyksiä sekä hyvää tilintarkastustapaa ja ammattieettisiä periaatteita".

Hyväksymismenettelyä koskevat vaatimukset

23 §

Hakemusmenettely hyväksymis- ja tutkinto-asioissa

Tilintarkastajan hyväksymiseen, erikoispätevyyden hyväksymiseen, hyväksymisen tai erikoispätevyyden palauttamiseen sekä tutkintoihin osallistumiseen liittyvät hakemukset tehdään kirjallisesti Tilintarkastusvalvonnalle. Hakijan on liitettävä hakemukseensa sen ratkaisemiseksi tarpeellinen selvitys.

Hyväksymiseen ja tutkintoihin osallistumiseen liittyvät hakemukset on jätettävä Tilintarkastusvalvonnan vahvistamalla tavalla viimeistään valvonnan määräämänä päivänä.

24 §

Vaatimusten täyttymisen ajankohta

Edellä 1 luvussa tarkoitettuina opintoina otetaan tutkintoon osallistumislupaa myönnettäessä huomioon hakijan tutkinnon järjestämisaikajankohtaan mennessä suorittamat opinnot.

Edellä 2 luvussa tarkoitettuna käytännön kokemuksena otetaan tutkintoon osallistumislupaa myönnettäessä huomioon hakijan tutkinnon järjestämisaikajankohtaan mennessä hankkima käytännön kokemus.

Edellä 2 luvussa tarkoitettuna käytännön kokemuksena otetaan huomioon HT-, KHT- ja JHT-tilintarkastajaksi hyväksymistä haettaessa hakemuksen tekemishetkeen mennessä hankittu käytännön kokemus.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettu käytännön kokemus on oltava pääosin viimeisen 10 vuoden ajalta.

25 §

Ennakkotieto

Tilintarkastusvalvonta antaa hakemuksesta HT-tilintarkastajan tai KHT- ja JHT-erikoispätevyyden hyväksymistä hakevalle ennakkotiedon siitä, täytyvätkö hyväksymisen edellytykset hakijan esittämien tietojen perusteella.

6 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

26 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

27 §

Siirtymäsäännökset

Jos HTM- tai KHT-tutkintosuoritusta ei ole hyväksytty kokonaisuudessaan tilintarkastuslain 12 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun kumotun lain mukaisen tutkintojärjestelmän voimassaolon aikana, yhden osan hyväksytty suoritus on voimassa tutkinnon osan hyväksymisvuotta seuraavan viidennen kalenterivuoden loppuun.

1442/2015

HTM-tutkinnon hyväksytysti suoritettu 1-osa vastaa HT-tutkinnon 1-osaa. HTM-tutkinnon hyväksytysti suoritettu 2-osa vastaa HT-tutkinnon 2-osaa.

KHT-tutkinnon suorittaja voi suorittaa hylätyn tai puuttuvan osan tekemällä Tilintarkastusvalvonnan määräämät, ennen tilintarkastuslain voimaantuloa järjestetyn tutkinnon hylättyä tai puuttuvaa osaa täydentävät tehtävät.

Helsingissä 7 päivänä joulukuuta 2015

Oikeus- ja työministeri Jari Lindström

Neuvotteleva virkamies Marja Hanski